

Otázka: Předškolní a mladí školní věk

Předmět: Vývojová psychologie

Přidal(a): JaničkaSestřička

Předškolní věk

- od 3 do 6-7 let -> končí nástupem do školy

Tělesný vývoj

- vyroste 5-6 cm za rok
- tělesná disproporce (prodlužují se končetiny, HK), ke konci předškolního věku první růstová perioda (období první vytáhlosti)
- dokončuje se osifikace zápěstních kůstek
- základy sportů

Pozornost

- převážně bezděčná (=neúmyslná), nestálá
- malá schopnost přenášení a rozdělování pozornosti
- Počátky v úmyslné pozornosti (v období 6 let)

Představivost

- bujná představivost, bájná lhavost – konfabulace, vymýšlení si
- animismus, antropomorfismus (zvířatům a rostlinám jsou přisuzovány lidské vlastnosti)

- personifikace – oživení neživých předmětů (provázek na hada)

Paměť

- Z počátku bezděčná, ale ke konci období je úmyslná
- zvětšuje se rozsah paměti
- předpokládá se schopnost učit se

Řeč

- ve 3 letech umí asi 1000 slov, v 6 letech umí 3000 slov
- zdokonaluje se gramatika
- převažuje spontánní řeč nad vyprovokovanou
- dítě monologizuje (mluví sám pro sebe)

Myšlení

- konkrétně – názorné a uskutečňuje se společně s činností
- začínají se vytvářet myšlenkové operace
- vznik abstraktního myšlení

Citový život

- impulzivní, hraví, citově labilní
- zmenšují se negativní city (strach), ale zvyšují se city (zlost, hněv)
- 3 leté dítě je egocentrické, postupně se socializuje, navazuje vztahy k vrstevníkům, oslabují se negativní vztahy k sourozencům a začínají přebírat mužskou či ženskou roli

Utváření osobnosti dítěte

- utváří se základní struktura osobnosti (charakter, návyky, způsoby chování a potřeby)
- začínají hledat osobní vzory
- rozvíjí se psychika a sociální potřeby (pochvala, úspěch. Být s vrstevníky)
- ideální motivace – pochvala, odměna, úspěch
- ke konci období se začínají zvnitřňovat a inertizovat mravní normy (lež, krádež, spravedlnost)
- projevuje se morální realismus, činy a skutky posuzují takové jaké jsou, bez přihlídnutí k motivům vyvíjí se vědomí povinností

Kritéria pro vstup do školy

tělesná zralost

- posuzování výšky a hmotnosti je nejjednodušším, ale současně nejméně průkazným ukazatelem vyspělosti dítěte
- v období nástupu do školy se nápadně mění proporce, dochází k celkovému protažení postavy (prodlužují se končetiny)
- tyto změny vedou k dosažení tzv. – **“Filipínské míry”** (tj. ruka natažená vzpřímenou hlavu se dotkne ušního lalůčku na druhé straně)

kognitivní zralost

- dochází ke změnám v poznávání u dítěte
- dítě začíná realisticky chápat svět, ví jak se jmenuje, jeho rodiče, co dělají....)
- dochází k větší diferenciaci ve vnímání (vnímají detaily, při čtení, počítání)
- k posouzení poznávací zralosti slouží **“Jiráskův test školní zralosti”**

emoční a sociální zralost dítěte

- navázání vztahů s vrstevníky, odpoutávat se od rodičů
- sebe obsluha – umí se najíst, obléct, základy hygieny
- dítě by mělo být emočně zralé

Vývoj kresby

- **3 leté dítě** staví most, kreslí kruh, kreslí nereálné kresby
- **4 leté dítě** staví bránu, kreslí křížek, kreslí hlavonožce
- **5 leté dítě** staví schody, kreslí čtverec, kreslí jen hlavní části těla (trup)
- **6 leté dítě**, kreslí trojúhelník a podobu postavy

Mladší školní věk

- období od nástupu do školy (6,7 let) do 11-12 let
- dítě musí splňovat základní kritéria školní zralosti – věk, tělesná zralost, psychická zralost, rozumové schopnosti, úroveň pracovní motivace dítěte
- před nástupem do školy provádí dětská lékařka i dítěte orientační (Jiráskův test-kresba lidské postavy, obkreslení jednoduché věty, obkreslení skupiny bodů
- pokud je odklad nástupu z jiného důvodu než zdravotního-podmínka návštěvy pedagogicko-psychologické poradny

Pohybový vývoj

- **Charakteristicky zrychlený růst** – kostra, svaly, orgány zlepšují svoji funkci (hl. u děvčat), růst rovnoměrný
- zdokonalení jemné motoriky – zvýšená rychlost a přenos pohybů
- mléčný chrup nahrazuje trvalý
- jinak je to období vyrovnanosti
- děti začínají sportovat

Duševní vývoj

- vstup do školy – velká změna v životě dítěte
- změna stereotypů, velká organizovanost, omezuje se spontánní aktivita dítěte
- záleží na prvních dojmech-1.třída má vliv na vytvoření si vztahu k učení, ke škole

- záleží na adaptaci dítěte – problémy – bolesti břicha, průjem, zvracení
- nová autorita-učitel
- doma po škole by si mělo dítě jen hrát, minimálně úkoly (čtení)-jinak přetížení dítěte

Zájmy

- sběratelství (ubrousky, pokémoni a jiné..)
- společensko – pohybové hry s pevnými pravidly (domluvené pravidla) – do 8 let si hrají kluci s děvčaty, potom diferenciací her (kluci mají rádi bojovnější hry, soutěživost)
- **zájmy intelektuální** – čtení, TV, počítače

Poznávací procesy

- **Paměť** – dochází k rozvoji úmyslné, záměrné paměti na základě jeho smyslů
- **Vnímání** – dokončení zrakového, sluchového vnímání, vnímání času a prostoru (kolem 10 let-úplné pochopení času a prostoru)
- **Pozornost** – zvýší se schopnost soustředění, stálost i přenášení pozornosti – rozvoj úmyslné pozornosti
- **Myšlení** – konkrétní, názorné, od 10 let první náznak abstrakce
- **Řeč** – roste slovní zásoba (2x až 3x), závisí to na rodině, nemá mít problém s artikulací
- **Fantazie** – úbytek (škola tomu napomáhá), objevuje se tzv. NAIVNÍ REALISMUS – nekritické přijímání nových poznatků, nejde po podstatě věci
- **Vůle**: spojena s motivací pro další činnost, zakládá se zde chtění (motiv) pro další vzdělání, něco poznávat, důležitá je pochvala, s vůlí souvisí i zájmy – rozvoj mimoškolních činností

Kresba

- **je to období realistické kresby** – dítě přestává malovat podle představ a maluje podle modelu
- **je to tzv. kopírování skutečnosti**-typické zobrazování detailu. Osoby znázorňuje jen zepředu, snaha vyjádřit událost (např. návštěva)

City

- objevuje se strach, hněv, žárlivost (např. na spolužáka, který je úspěšný)
- mohou mít afektivní ráz – vědomá kontrola
- zvýšená kritičnost u dětí
- rozvíjí se estetické cítění a sociální cítění (vcítění se do situace)
 - **Význam rodiny** – pocit bezpečí, jistoty, rozvoj spol. postojů aj.
 - **Kluci** – se hůře přizpůsobují, jsou více v opozici
 - **Na konci období** – školák dochází k přísnému dělení – holky, kluci

Psychologická problematika vstupu dítěte do školy

- Vstup do školy je pro dítě značná psychická i fyzická zátěž, i když je dítě zralé, má v 1. třídě problémy – odeznění do 4.měsíců, záleží také na osobnosti učitelky

Fyzická zátěž

- mění se stereotyp, nový režim dne
- mění se doba odpočinku a hry, učení je ve škole
- mohou vznikat poruchy spánku, špatné usínání – nedostatečný pohyb, nevybitá energie nebo naopak velká aktivita
- objevují se bolesti břicha, hlavy aj.

Psychická zátěž

- zvýšený náraz požadavků způsobuje:
- dočasnou labilitu v chování až regresi (zapomínání zákl. soc. návyky aj.)
- sníženou schopnost přesného vnímání (neví, jak vypadá soused, učitelka..)
- narušení jemné a hrubé motoriky – celková neobratnost, křečovitý pohyb (hl .kluci)
- narušení koncentrace pozornosti (vše několikrát opakovat)
- zhoršení pamatování, myšlenkových úkonů – sklon napodobovat spolužáka, hl. chybný

výkon změnu ve verbálním projevu – snížení slovní zásoby, někdy odmítá mluvit s učitelem

- změnu v citové oblasti – sugestibilita (1dítě pláče-rozpláče se jich více), děti strádají – učitelka se nevěnuje jenom jim – upozorňování na sebe
- Dítě by mělo mít v 1. třídě jen úspěch – formuje se postoj ke vzdělání, škole
- odstranit známkování
- zvykání je individuální – kluci 2.měsíce i déle, dívky kratší dobu

ADHD- Attention Deficit Hyperactivity Disorder

- Přeloženo do češtiny jde o hyperaktivitu s poruchou pozornosti.
- V českém odborném tisku se setkáme s názvem hyperkinetická porucha.
- Přeloženo do češtiny jde o hyperaktivitu s poruchou pozornosti.
- V českém odborném tisku se setkáme s názvem hyperkinetická porucha.
- Jedná se o neurovývojovou poruchu charakteristickou především poruchou pozornosti, impulzivitou a hyperaktivitou.
- Všechny tyto příznaky se projevují už od raného dětství.

Přehled příznaků ADHD u dětí

- je nepozorný při školních úkolech, opomíjí detaily
- dělá chyby z nepozornosti
- neudrží trvale pozornost při úkolu nebo při hře
- zdá se, že neposlouchá během rozhovoru
- i když pochopí instrukce, nedokončuje úkoly
- má problém naplánovat své aktivity
- nesnáší úkoly vyžadující soustředění a trpělivost
- ztrácí věci (hračky, školní potřeby...)
- vnější podněty snadno přeruší jeho soustředění
- zapomíná na své denní úkoly a povinnosti
- nedokáže klidně sedět, vrtí se na židli, hraje si s rukama
- často opouští lavici ve třídě
- často pobíhá nebo přelézá v nevhodných situacích
- obtížně při hrách zachovává klid a ticho
- je stále v pohybu – „jako by měl v sobě motor“

- stále hovoří
- často vyhrkne odpověď před dokončením otázky
- dělá mu potíže čekat, až na něho dojde řada
- často přerušuje ostatní (při hrách, skáče do hovoru...